



Соціальні послуги та права дитини в ОТГ

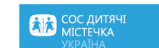
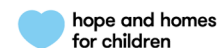
Серія вебінарів



Впроваджується:



Партнери
у громадах



Серія вебінарів: можливості участі

Ми пропонуємо:

- Ділитися знаннями
- Ділитися досвідом
- Обговорювати можливі варіанти рішень
- Надавати приклади документів
- Платформу для обговорення

Вас запрошуємо:

- Надсилати Ваші запитання
- Пропонувати теми та питання для обговорення
- Пропонувати Ваш хороший досвід для презентації

spilno@p4ec.org.ua

Записи попередніх вебінарів

Вебінар 1. Інтегровані соціальні послуги: концепція та юридичні аспекти

Вебінар 2. Повноваження ОТГ із питань забезпечення прав дитини та захисту дитини

Вебінар 3. Механізми та технології організації роботи з питань соціального захисту населення в ОТГ

Вебінар 4. Центр надання соціальних послуг та діяльність фахівця із соціальної роботи у громаді

Вебінар 5. Соціальна робота у США: ліцензування соціальних працівників

Попередні вебінари серії дивіться за посиланням
<https://bit.ly/SpilnoWebinarsList>

Записи попередніх вебінарів (продовження)

Вебінар 6. Безпека та захист дитини, родини та спеціалістів у період карантину

Вебінар 7. Попередження та реагування на випадки домашнього насильства у період карантину (частина 1)

Вебінар 8. Попередження та реагування на випадки домашнього насильства: покращення міжвідомчої взаємодії (частина 2)

Вебінар 9. Соціальна мережа клієнта та його сім'ї: карта соціальних контактів, генограма та екокарта

Вебінар 10. Фінансова стабільність: зайнятість, розподіл часу, джерела доходів та витрат, планування бюджету



Спільно | соціальні послуги
для сімей у громаді

Формування у клієнта усвідомленої готовності до змін, практика застосування діагностичних інструментів «Самооцінка якості життя», «Карта бажань» та «Лінія життя»

Вебінар 11.
20 травня 2020 року

План вебінару

- Методика та практика мотивації клієнта до змін та заохочення сім'ї до подолання/мінімізації СЖО
- Вплив життєвих обставин на якість життя клієнта, визначення проблемних зон та усвідомлення власної значимості та вкладу у благополуччя членів сім'ї.
- Особливості та переваги застосування в роботі з вразливою сім'єю таких діагностичних інструментів «Самооцінка якості життя», «Лінія життя» та «Карта бажань».
- Відповіді на запитання учасників

Жанна Савич

молодший науковий співробітник Навчально-наукового центру розвитку персоналу та лідерства Київського університету імені Бориса Грінченка, психолог, залучений тренер Партнерства «Кожній дитині»

Надія Циган

фахівець із соціальної роботи Кальміуського районного Центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Маріупольської міської ради Донецької області

Всі ми хочемо, щоб наші невдачі,
помилки і розчарування
залишилися в минулому.
А в майбутньому нас
супроводжували успіх і багатство.



Щоб приймати правильні рішення вже сьогодні
кожен з нас повинен навчитися виносити уроки з
минулого і прогнозувати власне майбутнє.

Жанна Савич

молодший науковий співробітник Навчально-наукового центру розвитку персоналу та лідерства Київського університету імені Бориса Грінченка, психолог, залучений тренер Партнерства «Кожній дитині»

Приклад

Що таке зміна поведінки?

Опір

Супротив (опір) до змін є нормальним людським феноменом.

Це природньо і притаманно всім!

Мотивація – спонукання до дії, процес, який управляє поведінкою людини, визначає її спрямованість, організованість, активність і стійкість, здатність людини задовольняти свої потреби.

Мотив – це досягнення того, що виступає сенсом життя.

Потреби	Нужда, відчуття нестачі чого-небудь, яке прийняло предметну форму відповідно до культурного рівня і особистістю індивіда і здатне в результаті цього направляти і регулювати його діяльність. Поки потреба не задоволена, вона активізує діяльність і впливає на неї. Найважливішими для управління є три типи мотивації, обумовлені потребами в досягненні цілей, у спілкуванні і у владі
Інтереси	Емоційно забарвлена, підвищена увага людини до якого-небудь об'єкту або явища. Інтерес посилює мотивацію за рахунок підвищеної уваги до об'єкта, посилює динаміку мислення, призводить до інтелектуальної та іншої напруги
Здібності	Стан, якість, властивість, що дають можливість виробляти ті чи інші дії, виконувати ту чи іншу роботу. Здібності не зводяться до наявних в індивіда знань, умінь, навичок. Вони проявляються в швидкості, глибині і міцності оволодіння способами і прийомами деякої діяльності і є внутрішніми психічними чинниками, які зумовлюють можливість їх придбання
Бажання	Прагнення до здійснення чого-небудь, супроводжувані готовністю зробити що-небудь конкретне для досягнення мети
Очікування	Передбачення винагороди або ступеня задоволеності при досягненні мети. Коли очікування високі, сила спонукального мотиву зростає. В іншому випадку рівень мотивації може істотно знизитися
Ціннісні орієнтації	Усвідомлені уявлення суб'єкта про власні цінності, про цінне для нього. На їх базі приймаються рішення про дії, і вони можуть відрізнятися від загальноприйнятих норм і вказівок, викликати суттєві відхилення від результату, очікуваного колегами або керівництвом. Основне завдання - виявити їх, розвинути у відповідності з цілями організації
Установки, цілі	Усвідомлено передбачати результати діяльності. Правильно вибрана (поставлена), зрозуміла працівнику і прийнята їм мета мобілізує його на досягнення результату

Мотив:

внутрішньособистісні причини і рушії, які спонукають людину діяти.

Стимул:

зовнішні впливи, які спонукають діяти у певному напрямку.



Види мотивів

- **Внутрішні** - виникають всередині самої людини, власне бажання
- **Зовнішні** - обумовлені зовнішніми складовими, необхідність, потреба, оплата чого-небудь тощо
- **Позитивні** - засновані на позитивних підкріпленнях
- **Негативні** - є факторами, які відштовхують людину від вчинення помилок
- **Стійкі мотиви** - засновані на потребах людини і не потребують додаткового підкріплення ззовні
- **Нестійкі мотиви** - потребують постійного зовнішнього підкріплення.

Люди не змінюють поведінку швидко і рішуче



Етапи зміни поведінки

1. Передроздуми/переднаміри
2. Роздуми/міркування
3. Підготовка
4. Дії
5. Підтримка змін/завершення

Соціально-психологічні етапи спілкування

Встановлення контакту. Спонування співрозмовника до спілкування (продемонструвати доброзичливість, активність, посмішка, нахил голови, нахил корпусу, вираз очей, тон розмови).

Не слід вступати в контакт, якщо співрозмовник не готовий.

Орієнтація в ситуації. Визначити стратегію і тактику ділового спілкування, з'ясувати його тривалість. Необхідно викликати інтерес партнера до теми і залучити його в обговорення, з'ясувати/підтримувати самооцінку співрозмовника.

Обговорення проблеми і прийняття рішення. З'ясувати єдність позицій, зв'язуватися з об'єктивними факторами, вміння переконувати, впевненість в собі.

Вихід з контакту (привітність, доброзичливість, не демонструвати обурення, невдоволення).

Умови успішного контакту

ФСР/спеціаліст ЦСССДМ/соціальний педагог/соціальний працівник має планувати кожен контакт з сім'єю.



Враховувати та планувати:

- час
- місце
- зміст відповідно до поставленої мети контакту
- прийоми ефективної комунікації:

вербальні: види слухання, техніки постановки питань, прийоми емпатійного спілкування;

невербальні: все, що сигналізує про прийняття/підтримку).

Етапи формулювання цілей

О.Кочубей і Н.Умарова пропонують в процесі узгодження (коректування) мети і завдань соціального супроводу сім'ї дотримуватися певної послідовності:

- 1) налагодити контакт з сім'єю;
- 2) повідомити про завдання зустрічі;
- 3) скласти перелік того, що необхідно сім'ї;
- 4) допомогти сім'ї сформулювати завдання;
- 5) за необхідності, допомогти переформулювати потреби сім'ї у кроки (завдання) щодо їхньої реалізації;
- 6) допомогти сім'ї визначити пріоритетність завдань - що є першочерговим, що є важливим;
- 7) сформулювати загальну мету взаємодії

Надія Циган

фахівець із соціальної роботи Кальміуського районного
Центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
Маріупольської міської ради Донецької області

Якість життя – ступінь задоволення матеріальних, культурних, духовних потреб людини

- визначає рівень комфорту, в якому перебувають індивід і суспільство;
- сумарна характеристика благополуччя людини, основана на її суб'єктивному сприйнятті;
- порівняння у відчуттях і оцінках задоволення потреб та інтересів конкретної людини

«Самооцінка якості життя»

пропонує дорослому члену сім'ї за семибальною шкалою проаналізувати **самопочуття** за окремими параметрами життєдіяльності:

- ✓ звичний стан здоров'я, настрою та цікавості життя
- ✓ відносини з дітьми, родичами та іншими особами
- ✓ відчуття особистої безпеки та впевненості в майбутньому

Використовується на різних етапах роботи з сім'єю для визначення проблемних зон, моніторингу бажаних та динаміку наявних змін.
До застосування варто залучати психолога.

Самооцінка якості життя (початок)

П.І.Б. _____ вік _____ дата заповнення _____

Будь ласка, оцініть:

Мій звичний стан здоров'я

							
1	2	3	4	5	6	7	
дуже поганий						чудовий	

Мій звичний настрій

						
1	2	3	4	5	6	7
дуже поганий						чудовий

Мої відносини з людьми, що мене оточують

						
1	2	3	4	5	6	7
дуже погані або немає відносин						чудові

Мої відносини з родичами

						
1	2	3	4	5	6	7
дуже погані або немає відносин						чудові

Самооцінка якості життя (продовження)

Мої відносини з дітьми						
☹️			☹️			😊
1	2	3	4	5	6	7
дуже погані або немає відносин						чудові

Наскільки цікаве моє життя						
☹️			☹️			😊
1	2	3	4	5	6	7
дуже нудне						дуже цікаве

Наскільки я поважаю себе						
☹️			☹️			😊
1	2	3	4	5	6	7
взагалі не поважаю себе						повністю поважаю себе

Моє відчуття особистої безпеки						
☹️			☹️			😊
1	2	3	4	5	6	7
дуже небезпечне й лякає						дуже безпечне

Моя впевненість в майбутньому						
☹️			☹️			😊
1	2	3	4	5	6	7
немає впевненості						дуже впевнений

Приклад 1 Сім'ю п. Світлани взято ФСРом під соціальний супровід, її діти поставлені на облік ССД у зв'язку з ухилянням мамою від виконання батьківських обов'язків

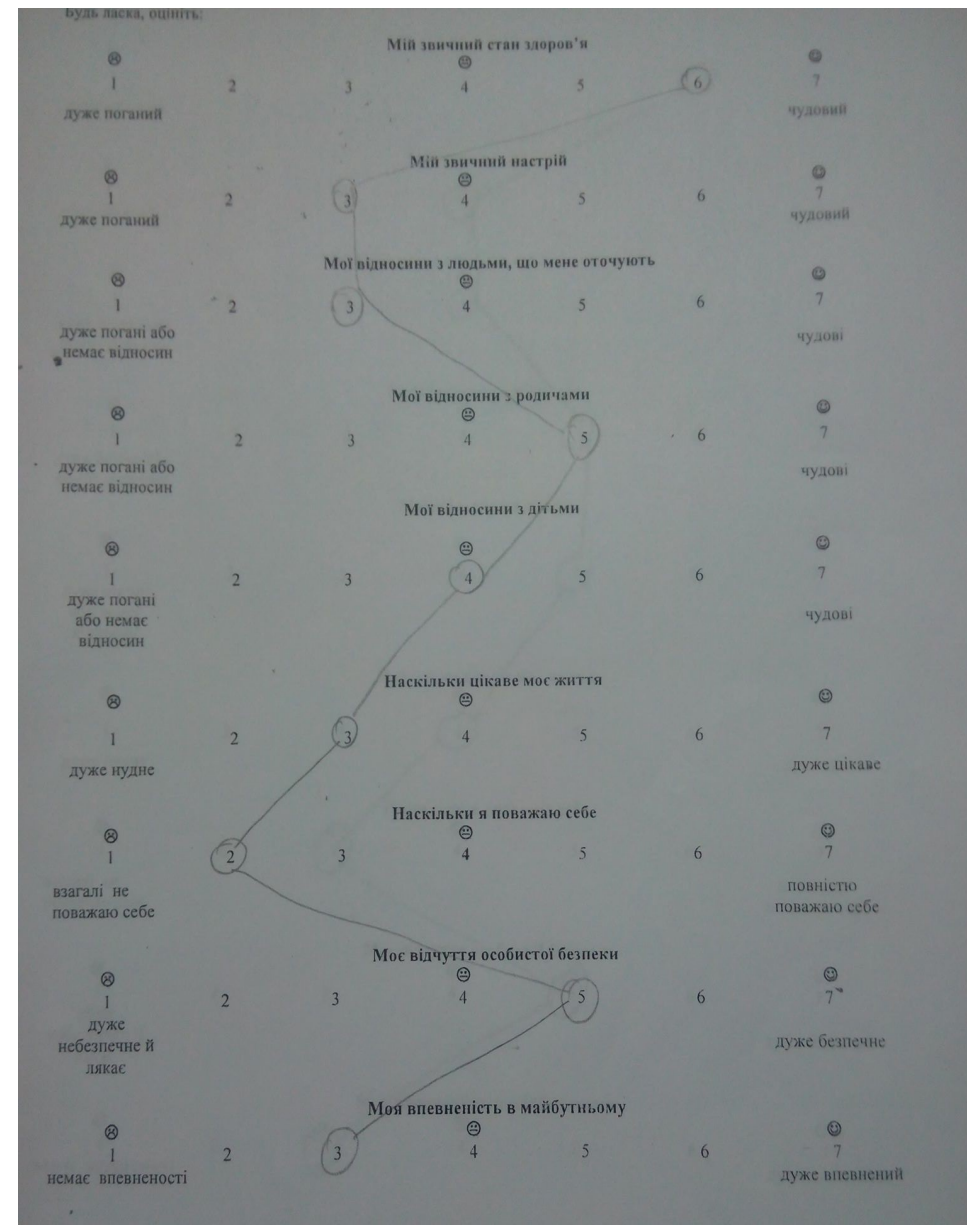
З метою виявлення динаміки якісних змін в процесі ведення випадку ФСРом застосовано «Самооцінка якості життя».

Перше заповнення картки:

мама змогла проговорити, **що саме впливає на обрану нею оцінку кожного з показників:**

- ✓ висловила свої страхи пов'язані з відсутністю мотивації у покращенні умов проживання своєї сім'ї;
- ✓ зневіру у власній самореалізації та можливості працевлаштування;
- ✓ розпач з приводу проявів девіантної поведінки одного з дітей;
- ✓ брак родинної підтримки та досвіду проведення спільного сімейного дозвілля.

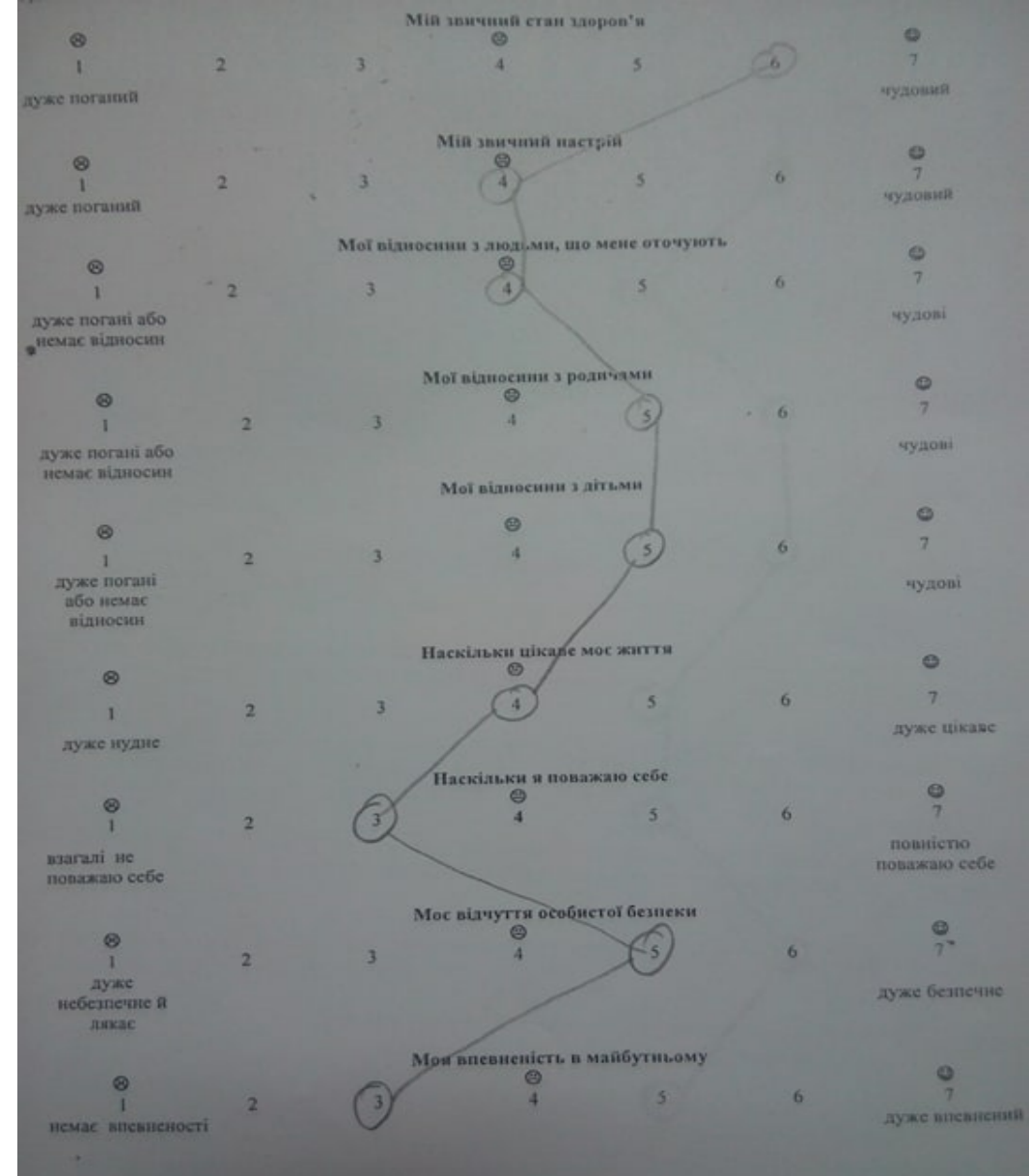
1



У результаті соціального супроводу за підтримки ФСРп п. Світлані вдалося подолати СЖО

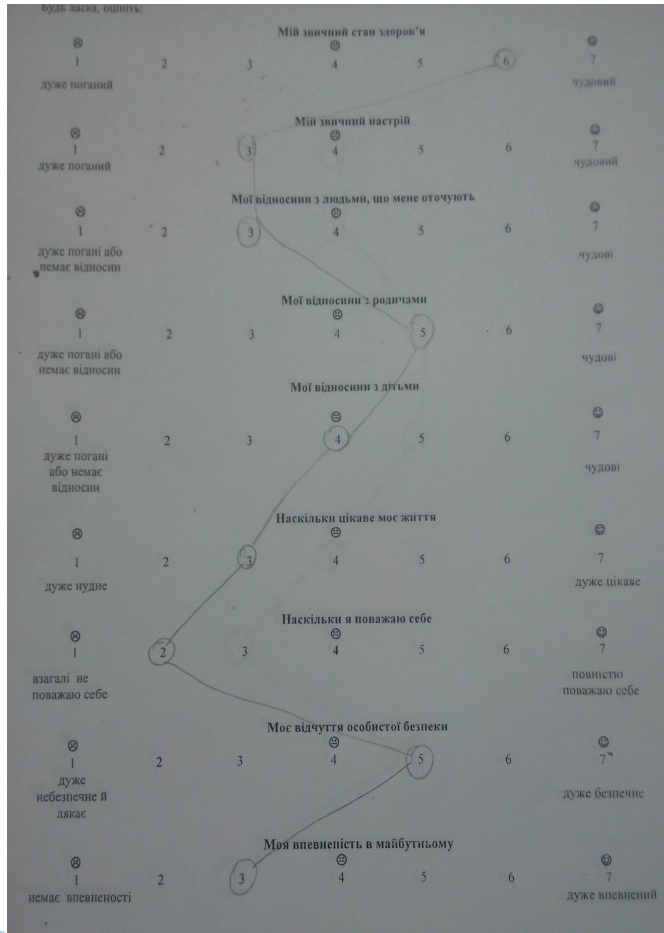
2

- ✓ мама отримала роботу та стабільний дохід, поновила отримання соціальних виплат як малозабезпечена сім'я;
- ✓ у помешканні зроблено косметичний ремонт, є продукти харчування;
- ✓ мама забрала сина з інтернатного закладу; навчилася справлятися з вихованням власних дітей, дітей знято з обліку ССД;
- ✓ сім'я навчилася приймати і цінувати підтримку з боку родичів та громади.

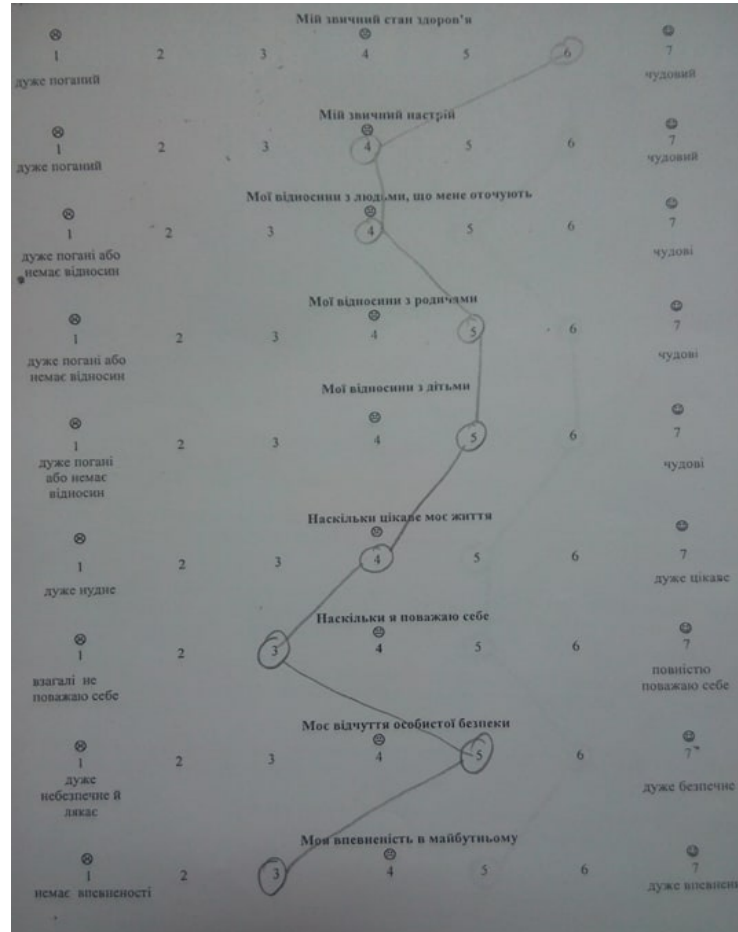


На завершальному етапі під час перегляду плану соціального супроводу ФСР запропонував мамі знову оцінити якість свого життя, що наочно підтвердило позитивну динаміку.

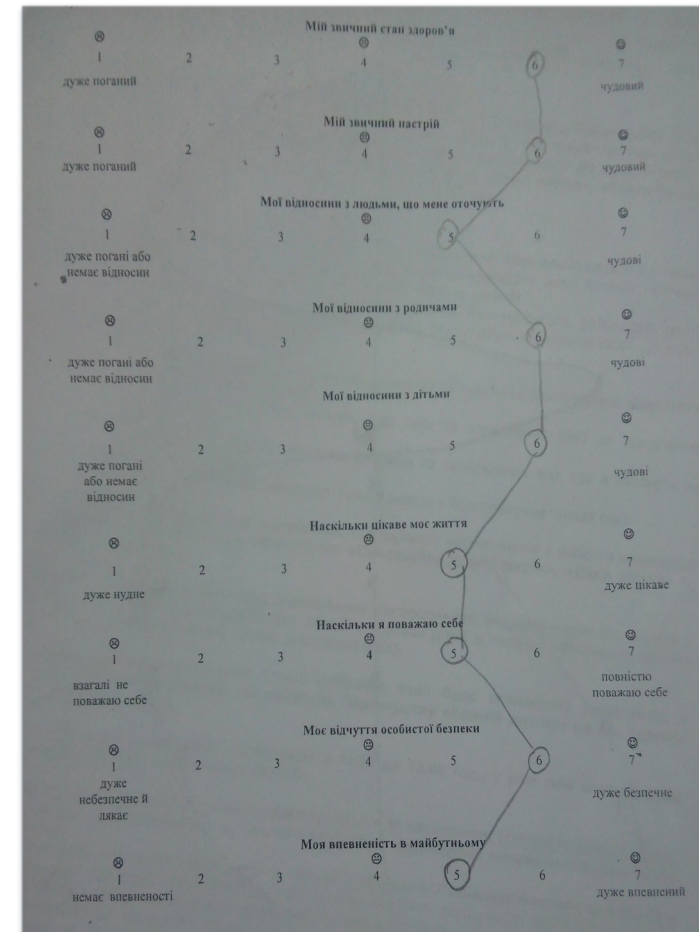
1



2



3



Мотивація може і має бути усвідомленою!

- Прийняття рішення про зміну своєї поведінки *(шлях від усвідомлення проблеми до готовності діяти)* – тривалий процес, різним людям потрібна різна кількість часу для цього

«Лінія життя»



Використовується ФСРом/спеціалістом
ЦСССДМ/соціальним педагогом/психологом
індивідуально з дитиною чи з дорослим членом сім'ї.

Дає змогу намалювати в уяві бажану картину
майбутнього клієнта та проаналізувати своє «бажане
майбутнє».

Може бути застосована у роботі як із дитиною, так і з її
батьками на етапі оцінювання потреб та здійснення
соціального супроводу

Варіант 1 На листку паперу проводиться горизонтальна лінія, на якій відмічаються роки.

Фахівець пропонує уявити, що Вам 80 років: «Яким Ви бачите своє життя в цьому віці?»

Відповіді фіксуємо вздовж «лінії життя» рухаючись у зворотному напрямку, а ж до теперішнього віку обираючи попередньо узгоджені кроки – вікові етапи (наприклад обравши 10 чи 20 років).

На кожному з цих вікових етапів клієнту пропонується сформулювати його життєві цілі.

Варіант 2 На папері проводимо одну горизонтальну та одну вертикальну лінії.

Фахівець пропонує клієнту **на горизонтальній лінії:**

- відмітити, де зараз знаходиться ця особа, зазначити дату її народження та вік, до якого хотілося б їй дожити.
- назвати та відмітити ключові, вагомі (позитивні та негативні) події життя.

На вертикальній лінії пропонується клієнту позначити ступінь оцінки клієнтом даної події від -10 до +10.

Після відзначення всіх подій, можна скласти «графік життя»

Приклад 2: Сім'я п. Людмили під соціальним супроводом ФСР

п. Людмила має двох дітей: молодша донька мешкала з нею, а старший син, за її заявою, виховується в інтернатному закладі.

Батько меншої дитини залишив сім'ю.

Зараз п. Людмила проживає з п. Сергієм, який, так як вона, навчався у школі-інтернаті.

Хоча п. Людмила озвучує своє бажання забрати сина з інтернату, але конкретних дій для вирішення цього питання не робить, над власними батьківськими навиками не працює, питанням квартирної обліку не займається.

На етапі розроблення разом з сім'єю плану соціального супроводу ФСР використав «Лінію життя» однак не лише для п. Людмили, але й для п. Сергія, оскільки саме його розглядає в якості додаткового ресурсу.

Як заповнюється «Лінія життя»?

Варіант 1 На листку паперу проводиться горизонтальна лінія, на якій відмічаються роки.

Фахівець пропонує уявити, що Вам 80 років: «Яким Ви бачите своє життя в цьому віці?»

Відповіді фіксуємо вздовж «лінії життя» рухаючись у зворотному напрямку, а ж до теперішнього віку обираючи попередньо узгоджені кроки – вікові етапи (*наприклад обравши 10 чи 20 років*).

На кожному з цих вікових етапів клієнту пропонується сформулювати його життєві цілі.



Лінія життя – варіант І

Народження

10 років

20 років

30 років

40 років

50 років

60 років

70 років

80 років

90 років

заощадження
коштів

весілля, дитина

власне авто,
кар'єрний ріст,
мандрівки

власний
будинок

рибалити

пенсія, онуки,

відпочинок,
прогулянки

відпочинок,
прогулянки

Практичне застосування «Лінії життя» (продовження)

Під час застосування п. Людмилою варіанту 2 «Лінії життя»

- ✓ не серйозно віднеслась до завдання,
- ✓ не охоче відповідала на запитання, але
- ✓ чітко визначила, що негативними подіями у її житті було перебування в інтернаті та перебування її старшої дитини в інтернаті на сьогодні.

У майбутньому жінка бачила позитивним повернення дитини у сім'ю, отримання окремого житла та весілля.

Під час застосування варіанту 1 для п. Сергія виявлено, **що він чітко бачить себе у майбутньому**: планує проживати до 90 років, мати онуків, отримати підвищення, мати дружину та власних дітей, купити машину, бачить поруч з собою п. Людмилу.

Результати: вдалося скласти план соціального супроводу в якому п. Людмилі якісною підтримкою є її новий співмешканець, який має достатній рівень мотивації, чіткі життєві цілі та бере на себе відповідальність за зміни в житті цієї родини.

Як заповнюється «Лінія життя»?

Варіант 2 На папері проводимо одну горизонтальну та одну вертикальну лінії.

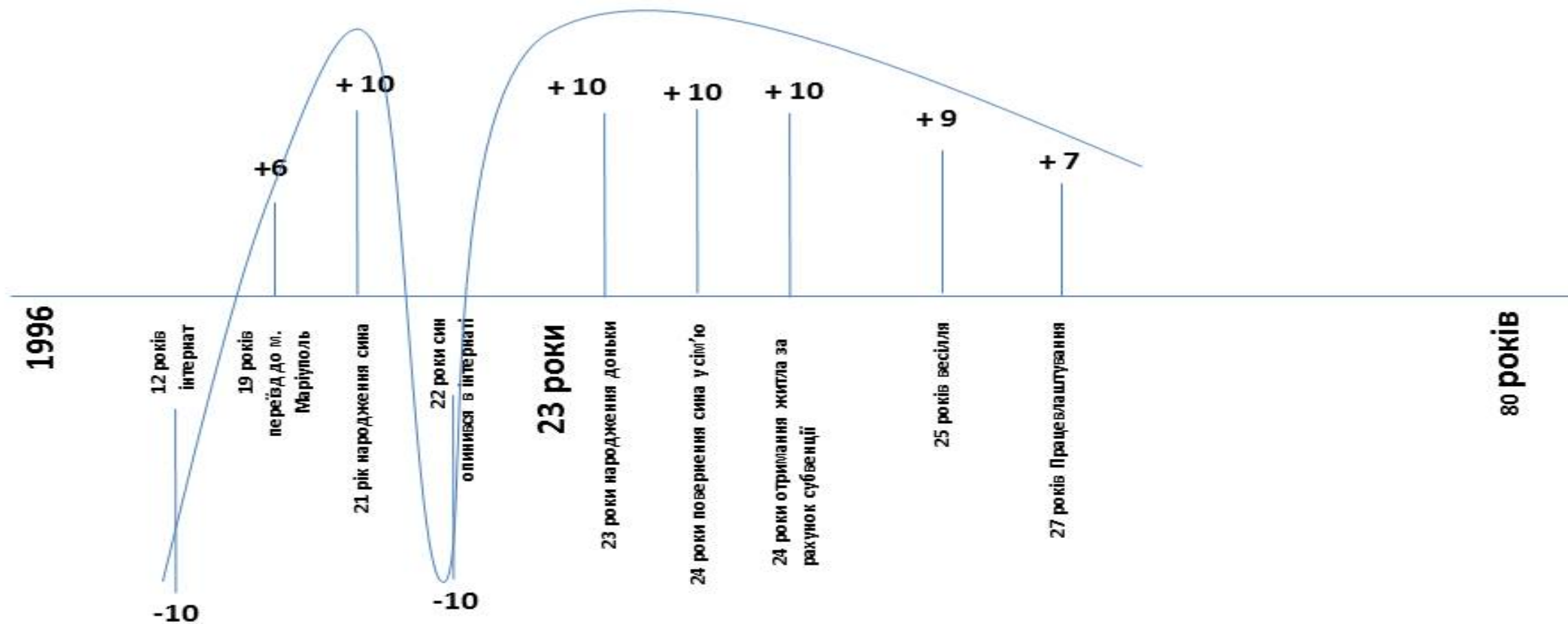
Фахівець пропонує клієнту
на горизонтальній лінії:

- відмітити, де зараз знаходиться ця особа, зазначити дату її народження та вік, до якого хотілося б їй дожити.
- назвати та відмітити ключові, вагомі (позитивні та негативні) події життя.

на вертикальній лінії:

- позначити ступінь оцінки впливу даної події обравши показник від -10 до +10.

Після відзначення всіх подій з'єднавши всі показники можна побачити схематичне відображення «графіку життя» даного клієнта



Формуючи з клієнтом «лінію його життя» фахівець звертає увагу на:

- атмосферу та тривалість виконання клієнтом завдань;
- емоції дитини чи дорослого під час виконання завдання;
- співвідношення виділених клієнтом позитивних та негативних подій;
- оцінювання (як позитивне так і негативне) клієнтом свого майбутнього;
- наявність чи відсутність навиків формулювання клієнтом життєвих цілей ...

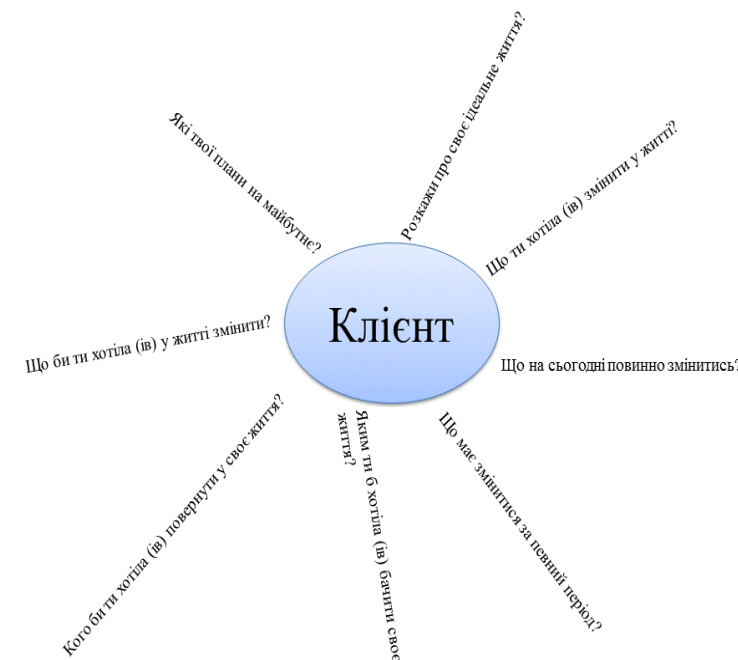
«Карта бажань»

- Може застосовуватися індивідуально як у роботі з дитиною, так і з її батьками.
- Допомагає усвідомити і сформулювати свої цілі, актуальні на короткий та довготривалий період.
- Доцільно застосовувати на етапі оцінювання потреби у самоусвідомленні, а також перед розробленням плану соціального супроводу.
- ФСР звертає увагу на час виконання завдань, емоції які виникали у клієнта, реальність чи нереальність його бажань та прагнення щось змінити в минулому чи своєму майбутньому.

ФСР/спеціаліст ЦСССДМ/соціальний педагог/психолог
пропонує клієнту **уявити себе чарівником, який все може!**

В продовження розмови фахівець по черзі озвучує питання та фіксує отримані відповіді:

- Як Ви уявляєте своє ідеальне життя?
- Щоб Вам хотілося змінити в своєму житті?
- Що на даний час повинно бути іншим?
- Що має змінитися за певний період часу?
- Яким Ви хотіли би бачити своє життя?
- Що би Ви хотіли в ньому змінити?
- Які Ваші плани на майбутнє?



Приклад 3: Під соціальний супровід ФСРа взято сім'ю піклувальника, яка виховує 14-річного підлітка

Піклувальник поінформувала ФСРа, що онука не має наміру отримувати подальшу освіту та взагалі на цю тему не хоче розмовляти.

Фахівець вирішила що «Карта бажань» буде дуже доречною в цьому випадку і запропонувала дівчині на листі зобразити коло, у центрі якого буде вона, як особистість, а від кола відходять промені.

Спочатку дівчина дуже скептично поставилась до виконання цього завдання, але поступово питання за питанням дитина змогла довіритись спеціалісту, зрозуміла, що до її слів ставляться серйозно.

«Карта бажань» - дієвий інструмент в пошуку найкращих рішень

У результаті було з'ясовано, що дитина має страхи через те, що її мати, яка була позбавлена батьківських прав, ніколи не підтримувала її плани, завжди говорила, що навчання нічого не дасть у житті, навіть інколи насміхалась з бажань дитини.

Тому дівчині *«страшно говорити про свої плани на майбутнє навіть бабусі»*, яку вона дуже любила.

«Карта бажань» дозволила не лише налагодити ефективну комунікацію, але й виявити, що дитина має інтерес до приготування їжі, із захопленням дивиться кулінарні програми.

І це реально може бути її цікаве і перспективне майбутнє – захоплення яке може перетворитися в професію!

Результати:

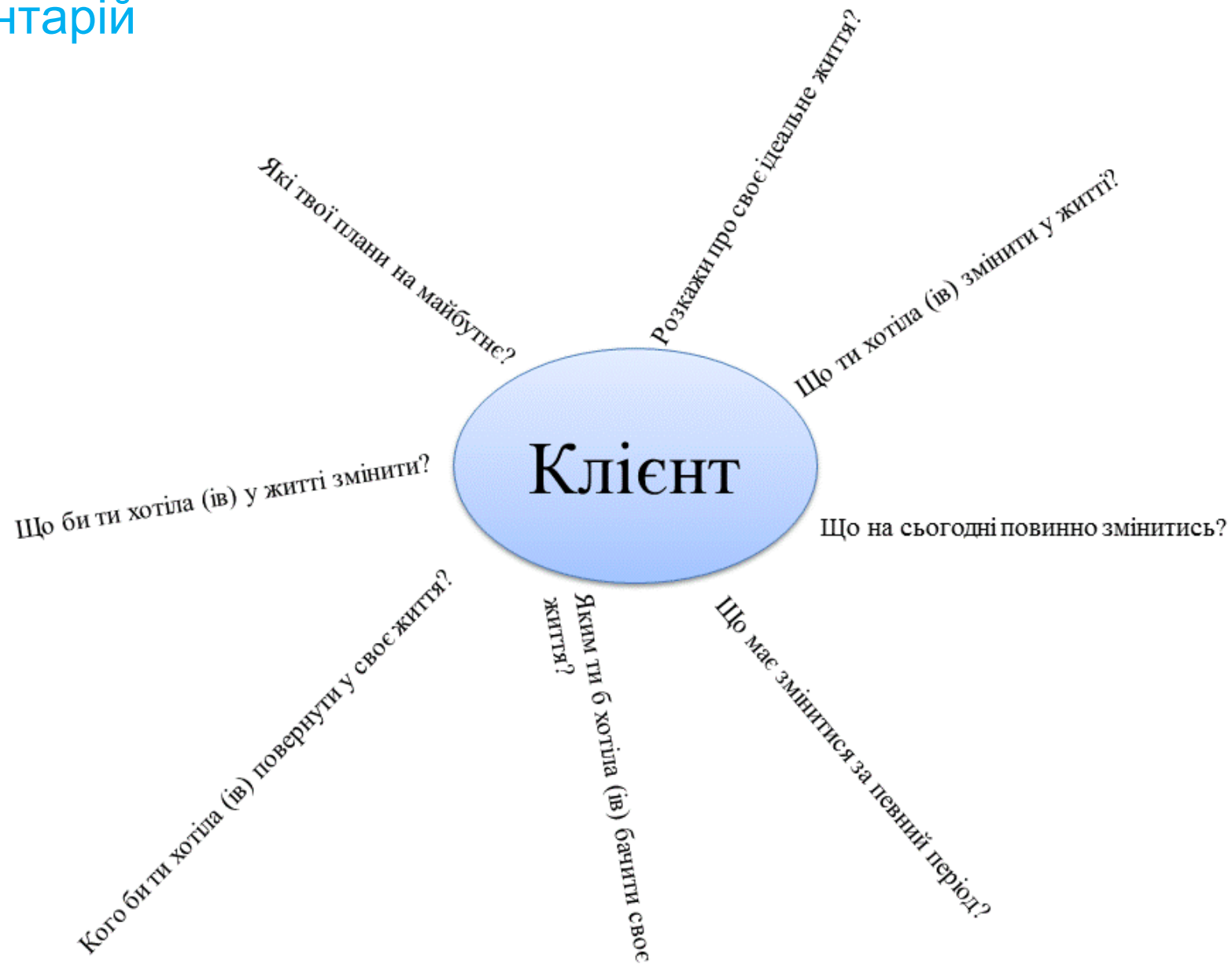
Дитина зазначила, що коли вона змогла власноруч заповнити своєю «Карту бажань» їй «стало трохи легше відкритися та наче подивитись під іншим кутом на свої потреби».

Фахівець із соціальної роботи разом з дитиною відвідав міський центр зайнятості, де з дівчиною провели профорієнтаційні заходи, які підтвердили, що дівчина має схильність до цієї професії та ще до кількох інших. Також завдяки цьому інструменту дитині було запропоновано відвідувати психолога з метою покращення емоційного стану та підвищення самооцінки.

Діагностичний інструментарій

КАРТА БАЖАНЬ

П.І.Б. _____ вік _____
дата заповнення _____



Жанна Савич

молодший науковий співробітник Навчально-наукового центру розвитку персоналу та лідерства Київського університету імені Бориса Грінченка, психолог, залучений тренер Партнерства «Кожній дитині»

Мотивація може і має бути усвідомленою!



Готовність клієнта до змін –
це не риса характеру,
це результат міжособистісного спілкування
та професіоналізму спеціалістів,
які допомагають людині.

АКТИВНЕ СЛУХАННЯ

- слухання з правильною внутрішньою та зовнішньою активністю.
- допомагає встановити контакт і розташувати до себе співрозмовника, зрозуміти його точку зору і при необхідності повернути її в потрібну сторону

Прийоми активного слухання

Уточнення: Що саме...? Що Ви мали на увазі коли...? Про, що Ви хотіли сказати коли....?

Перефразування: Я правильно зрозуміла.... То Ви кажете, що.... Я почула, що Ви.....

Резюмування: Отже... Ми можемо підсумувати.... То ми з Вами домовились, що...

Приєднання: Я Вас розумію... Я теж так відчуваю... Мене теж це непокоїть/хвилює....

Емпатія: Я співчуваю... Мені шкода.... Я хочу

Відзеркалення: повторювання слів/фраз для спонукання продовження розповіді

Більше про діагностичний інструментарій у посібнику:

Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посібник у 2-х частинах

Частина I:

<http://p4ec.org.ua/upload/education/library/1513689511.pdf>

Частина II:

<http://p4ec.org.ua/upload/education/library/1513689573.pdf>



Більше про діагностичний інструментарій у посібнику:

Навчальний посібник «Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики» (у 2-х частинах)

Частина I:

<http://p4ec.org.ua/upload/education/library/1443102984.pdf>

Частина II:

<http://p4ec.org.ua/upload/education/library/1443103157.pdf>



Серія вебінарів: заплануйте

- **3 червня 2020 року**

Вебінар 12 «Соціальні послуги для дітей з інвалідністю та їхніх сімей у громаді»

- **10 червня 2020 року**

Вебінар 13 «Запровадження послуги раннього втручання в ОТГ»

- **17 червня 2020 року**

Вебінар 14 «Розвиток батьківської компетентності (на основі міжнародної програми «Сильні батьки – Сильні діти»)

Усі вебінари попередньо заплановані на час з **11.30 до 13.00** у зазначені дні.



Дякуємо за увагу!



Впроваджується:



Партнери
у громадах

